

Socialförsäkringsutskottets yttrande 2018/19:SfU1y

Uppföljning av riksdagens tillämpning av subsidiaritetsprincipen

Till konstitutionsutskottet

Enligt 7 kap. 8 § riksdagsordningen ska konstitutionsutskottet följa tillämpningen av subsidiaritetsprincipen och en gång om året meddela kammaren sina iakttagelser.

Konstitutionsutskottet beslutade den 4 oktober 2018 att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över de iakttagelser som redovisas i en promemoria som konstitutionsutskottets kansli har upprättat.

Konstitutionsutskottets uppföljning omfattar de subsidiaritetsprövningar som genomfördes i riksdagen, dvs. som ledde till beslut antingen i utskottet (protokollsutdrag eller utlåtande med förslag till motiverat yttrande) eller i kammaren (motiverat yttrande), under tiden den 1 januari–31 december 2017.

Socialförsäkringsutskottet har under denna period genomfört en subsidiaritetsprövning. Utskottets yttrande tar sin utgångspunkt i det ärendet. Utskottet ansåg att utkastet till lagstiftningsakt inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

Utskottets överväganden

Inledning

Konstitutionsutskottets uppföljning avser dels utfallen av de genomförda subsidiaritetsprövningarna på en övergripande nivå, dels den formella hanteringen i riksdagen av utkast till lagstiftningsakter som översänts för subsidiaritetsprövning och vilka metoder som använts vid dessa subsidiaritetsprövningar.

Konstitutionsutskottet önskar särskilt att utskotten inom sina respektive beredningsområden kommenterar och bedömer

1. det samlade utfallet av genomförda subsidiaritetsprövningar på olika politikområden under 2017 jämfört med 2016 samt sedan Lissabonfördragets ikraftträdande
2. i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden inom utskottets beredningsområde minskat till följd av utkast till lagstiftningsakter från EU som subsidiaritetsprövats av utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft samt hur den sammantagna utvecklingen på olika politikområden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen
3. kommissionens motiveringar avseende subsidiaritetsprincipen
4. i vilken utsträckning utskottet använder sig av IPEX eller kontakter med riksdagens representant vid EU:s institutioner för inhämtande och utlämnande av information
5. hur utskottet i övrigt anser att subsidiaritetsprövningarna fungerar och eventuella förslag eller önskemål till förbättringar.

Under tiden den 1 januari–31 december 2017 prövade socialförsäkringsutskottet ett utkast till lagstiftningsakt från kommissionen: Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EG) nr 883/2004 om samordning av de sociala trygghetssystemen och av förordning (EG) nr 987/2009 om tillämpningsbestämmelser till förordning (EG) nr 883/2004 (COM(2016) 815).

Förslaget gäller politikområdet fri rörlighet för arbetstagare/social trygghet (artikel 48 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, EUF-fördraget). Av artikel 48 framgår att Europaparlamentet och rådet i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet ska besluta om sådana åtgärder inom den sociala trygghetens område som är nödvändiga för att genomföra fri rörlighet för arbetstagare. Europaparlamentet och rådet ska därvid särskilt införa ett system som tillförsäkrar migrerande arbetstagare och egenföretagare samt deras familjemedlemmar att alla perioder som beaktas enligt lagstiftningen i de olika länderna läggs samman för förvärvande och bibehållande av rätten till förmåner och för beräkning av förmånernas storlek samt att förmånerna betalas ut till personer som är bosatta inom medlemsstaternas territorier. För området gäller en delad befogenhet mellan unionen och medlemsstaterna

enligt EUF-fördraget (artikel 4.2 i avdelning I Unionens befogenhets-kategorier och befogenhetsområden).

Utskottets iakttagelser

Utskottet gör följande iakttagelser när det gäller frågorna om det samlade utfallet av de subsidiaritetsprövningar som har genomförts under 2017 jämfört med 2016, det samlade utfallet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft, i vilken utsträckning utrymmet för nationella åtgärder på olika politikområden har minskat samt om hur utvecklingen på olika områden förhåller sig till upprätthållandet av subsidiaritetsprincipen.

Totalt under tiden den 1 december 2009–31 december 2017 prövade socialförsäkringsutskottet 34 utkast till lagstiftningsakter. Dessa gällde främst politikområdena gränskontroll, invandringspolitik och asylpolitik. Utskottet har inte vid något tillfälle funnit skäl att lämna ett motiverat yttrande över ett utkast till lagstiftningsakt.

För det föregående uppföljningsåret, 2016, behandlade utskottet elva lagstiftningsförslag. Antalet subsidiaritetsprövningar under 2016 är det högsta för utskottet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Socialförsäkringsutskottet angav i sitt yttrande till konstitutionsutskottet om tillämpningen av subsidiaritetsprincipen under 2016 att det höga antalet kunde förklaras av flyktingsituationen i Europa som under hösten 2015 ledde till att kommissionen presenterade meddelandet om en migrationsagenda för EU och meddelandet om en reform av det gemensamma Europeiska asylsystemet och ökade möjligheter för laglig inresa till Europa (COM(2015) 240 och COM(2016) 197). Under uppföljningsåret 2017 har inte något förslag prövats som avsett politikområdena gränskontroll, invandringspolitik eller asylpolitik, varför utskottet här hänvisar till sina tidigare gjorda iakttagelser (yttr. 2017/18:SfU2y).

Under 2017 prövade socialförsäkringsutskottet ett utkast till lagstiftningsakt. Förslaget avsåg en modernisering av EU:s förordningar om samordning av de sociala trygghetssystemen för att spegla de sociala och ekonomiska förutsättningarna i medlemsstaterna. Utskottet konstaterar att när det gäller det sociala området och frågan om fri rörlighet har endast ett tidigare utkast till lagstiftningsakt subsidiaritetsprövats. Det är därför svårt för utskottet att kommentera det samlade utfallet sedan Lissabonfördraget trädde i kraft. Utskottet noterar emellertid att det förslag som prövades under 2017 innebar att befogenhet att anta akter för att ändra i bilagorna till samordningsbestämmelserna skulle delegeras till kommissionen.

När det gäller frågan om kommissionens motiveringar kan utskottet konstatera att kommissionen redogjorde för sin syn på förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen.

Riksdagens representant vid EU:s institutioner kontaktades inte specifikt i den nu aktuella subsidiaritetsprövningen. Socialförsäkringsutskottets kansli

har dock löpande kontakt med och får information från riksdagens representant vid EU:s institutioner vad gäller subsidiaritetsprövningar.

Någon information från IPEX eller från andra nationella parlament inhämtades inte i samband med prövningen.

Stockholm den 20 november 2018

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Johan Forssell

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Johan Forssell (M), Rikard Larsson (S), Carina Ohlsson (S), Katarina Brännström (M), Paula Bieler (SD), Teresa Carvalho (S), Solveig Zander (C), Elisabeth Björnsdotter Rahm (M), Kadir Kasirga (S), Hans Eklind (KD), Björn Petersson (S), Emma Carlsson Löfdahl (L), Jonas Andersson i Skellefteå (SD), Maria Ferm (MP), Arin Karapet (M), Jennie Åfeldt (SD) och Christina Høj Larsen (V).